

ОБРАЗОВАНИЕТО В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ НА НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

Сборник с доклади от
Първи конгрес на Университетите от Югоизточна Европа
и Азия – интелигентна дестинация за култура, туризъм,
младеж, изкуствен интелект и блокчейн технологии

THE EDUCATION IN THE GLOBAL WORLD OF NEW TECHNOLOGIES

Contributions of the First congress
Universities in Southeast Europe and Asia –
a Smart Destination for Culture, Tourism, Youth,
Artificial Intelligence and Blockchain Technologies

**ОБРАЗОВАНИЕТО В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ
НА НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ**

Университетите от Югоизточна Европа и Азия –
интелигентна дестинация за култура, туризъм, младеж,
изкуствен интелект и блокчейн технологии

**THE EDUCATION IN THE GLOBAL WORLD
OF NEW TECHNOLOGIES**

Universities in Southeast Europe and Asia –
a Smart Destination for Culture, Tourism, Youth,
Artificial Intelligence and Blockchain Technologies

Академично издателство „За буквите – О писменехъ“
София, 2020

Научният сборник „ОБРАЗОВАНИЕТО В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ НА НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ. Университетите от Югоизточна Европа и Азия – интелигентна дестинация за култура, туризъм, младеж, изкуствен интелект и блокчейн технологии“ се публикува с любезното съдействие и финансовата подкрепа на Националния борд по туризъм.

© Доц. Румен Драганов, проф. Стоян Денчев, доц. Диана Стоянова, съставители, 2020

© Д-р Христо Христов, графичен дизайн на корицата, 2020

© Академично издателство „За буквите – О писменехъ“, 2020

ISBN 978-619-185-450-9

ОБРАЗОВАНИЕТО В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ НА НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

**Университетите от Югоизточна Европа и Азия –
интелигентна дестинация за култура,
туризъм, младеж, изкуствен интелект
и блокчейн технологии**

Сборник с доклади

Първи конгрес на Университетите от Югоизточна Европа
и Азия за Образованието в глобалния свят на новите
технологии, проведен на 14 февруари 2020 г.
в Международния изложбен – Ваканция & СПА Експо,
Интер Експо Център, София, заедно със Седма годишна среща
на Националния борд по туризъм и Международна научна
конференция за Култура, туризъм, младеж,
изкуствен интелект и блокчейн технологии

Академично издателство „За буквите – О писменехъ“
София • 2020

СЪДЪРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ I. КУЛТУРА, ТУРИЗЪМ, МЛАДЕЖ

СЪЗДАВАНЕ НА ПРИКЛЮЧЕНСКИ АТРАКЦИИ КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ	11
Десислава Алексова	
ИНОВАЦИИ И ТРАНСХУМАНИЗЪМ ИЛИ ДЕСАПИЕНИЗАЦИЯ НА НОМО SAPIENSA	28
Мюмюн Тахиров, Христина Богова	
ХРИСТИЯНСКИТЕ ХРАМОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ СМОЛЯН КАТО ЧАСТ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИТЕ РЕСУРСИ ЗА РАЗШИРЯВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ В БЪЛГАРИЯ	38
Мария Николова, Иванка Янкова	
ТУРИЗЪМЪТ НА ЗАПАДНИТЕ БАЛКАНИ В АСПЕКТА НА ЦВЕТНИТЕ РЕВОЛЮЦИИ	45
Мариела Павлова	
БЪЛГАРСКИТЕ КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ МАРШРУТИ В РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ	57
Боряна Бужашка	
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ЗАПАДНА МОНГОЛИЯ	70
Улагван Бекет	
ЕПИГРАФСКИТЕ ПАМЕТНИЦИ КАТО РЕСУРС ЗА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ	82
Калин Стоев	
ПРЕДСТАВАТА ЗА ТУРИСТ В ЗАКОНА ЗА ТУРИЗМА СРЕЩУ ДЕФИНИЦИЯТА НА СВЕТОВНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ ПО ТУРИЗЪМ ПРИ ООН	87
Румен Драганов	
ИНОВАТИВНИ УПРАВЛЕНСКИ МОДЕЛИ В СПА И УЕЛНЕС ЦЕНТРОВЕТЕ В ТУРИЗМА	96
Диана Иванова-Колчева	
ОСНОВНИ СОЦИАЛНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ	107
Ивайло Петров	
СЮЖЕТЕН МОДЕЛ НА РАЗКАЗИТЕ ЗА ЛИЧНИ ПРЕЖИВЯВАНИЯ И ВЪЗМОЖНИ НЕГОВИ ПРИЛОЖЕНИЯ ПРИ СЪЗДАВАНЕТО И КОМУНИКАЦИЯТА НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ	115
Любомир Драганов	

ИНСТИТУЦИОНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА НА ДЕЙНОСТТА В СФЕРАТА НА КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКОТО НАСЛЕДСТВО.....	122
Надежда Томова	
ВОЕНЕН ТУРИЗЪМ.....	131
Христо Тутунаров	

СЕКЦИЯ II.
КУЛТУРА, ТУРИЗЪМ, МЛАДЕЖ, ИЗКУСТВЕН
ИНТЕЛЕКТ И БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГИИ

ИСПОЛЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ТУРИЗМА.....	141
Василий Федорович Кифяк, Олександр Васильович Кифяк	
ТИПОЛОГИЧЕСКИ СХОДСТВА ПРИ ПРЕДСТАВЯНЕ НА ЕЛЕМЕНТИ ОТ БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА ЗА КИТАЙСКИ ТУРИСТИ.....	150
Яна Шишкова	
ДИГИТАЛИЗАЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ КУЛТУРНИ МАРШРУТИ.....	171
Ваня Добрева, Румен Драганов, Георги Ефремов	
ПРИНЦИПИ И ЕЛЕМЕНТИ НА МЕХАНИЗМИТЕ И ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА МОНИТОРИНГ ЗА ПОВИШАВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА СЕМЕЙНИТЕ ХОТЕЛИ.....	180
Константин Занков	
ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ КУЛТУРНИ ПЪТИЩА В КОНТЕКСТА НА БЪЛГАРИЯ.....	191
Георги Ефремов	
СЪЗДАВАНЕ НА ДИГИТАЛНИ РЕСУРСИ НА ТУРИЗМА В НОВИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНИ МОДЕЛИ НА УНИБИТ.....	211
Кристина Върбанова-Денчева, Деница Младенова, Радостина Денчева	
СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ БРАНД В БЪЛГАРИЯ.....	225
Румен Драганов, Полина Карастоянова, Константин Занков	
ДИГИТАЛНА И СПОДЕЛЕНА ИКОНОМИКА В ТУРИЗМА.....	235
Румен Драганов, Мартин Захариев	
ОБРАЗОВАНИЕ И МЕДИИ – ЧОВЕШКИ ПРАВА, ИНТЕРНЕТ, КУЛТУРА НА ИНФОРМИРАНост.....	244
Евелина Здравкова	
УНИВЕРСИТЕТСКО ОБРАЗОВАНИЕ ПО ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ И НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ – ПРЕВЕНЦИЯ СРЕЩУ КИБЕРПРЕСТЪПНОСТТА И ХИБРИДНИТЕ ВОЙНИ.....	253
Стелиана Йорданова, Марияна Николова, Ралица Йотова	

CONTENTS

SECTION I CULTURE, TOURISM, YOUTH

CREATION OF ADVENTURE ATTRACTIONS AS A TOOL TO INCREASE COMPETITIVENESS AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TOURIST DESTINATIONS	27
Dessislava Alexova	
INNOVATION AND TRANHUMANISM OR DESAPIATION OF HOMO SAPIENS`A	37
Myumyun Tahirov, Hristina Bogova	
CHRISTIAN CHURCHES IN THE REGION OF SMOLYAN AS PART OF THE POTENTIAL RESOURCES TO EXPAND TOURIST DESTINATIONS IN BULGARIA	44
Maria Nikolova, Ivanka Yankova	
TOURISM IN THE WESTERN BALKANS IN THE ASPECT OF COLOR REVOLUTIONS	56
Mariela Pavlova	
BULGARIAN CULTURAL AND HISTORICAL ROUTES IN THE REPUBLIC OF TURKEY.....	69
Boryana Buzhashka	
OPPORTUNITIES FOR TOURISM DEVELOPMENT IN WESTERN MONGOLIA.....	80
Ulagvan Beket	
EPIGRAPHIC MONUMENTS AS A RESOURCE OF CULTURAL TOURISM	86
Kalin Stoev	
DEFINING TOURIST IN THE TOURISM LAW VS THE DEFINITION OF THE WTOUN	95
Rumen Draganov	
INNOVATIVE MANAGEMENT MODELS IN SPA AND WELLNESS CENTERS IN TOURISM	106
Diana Ivanova-Kolcheva	
MAIN SOCIAL CHARACTERISTICS OF CULTURAL TOURISM.....	114
Ivailo Petrov	
STORY MODEL OF STORIES ABOUT PERSONAL EXPERIENCES AND POSSIBLE ITS APPLICATIONS IN THE CREATION AND COMMUNICATION OF THE TOURIST PRODUCT	121
Lubomir Draganov	

INSTITUTIONAL INFRASTRUCTURE OF THE ACTIVITY IN THE FIELD OF CULTURAL AND HISTORICAL HERITAGE	130
Nadezhda Tomova	
MILITARY TOURISM	137
Hristo Tutunarov	

SECTION II
CULTURE, TOURISM, ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND BLOCKCHAIN TECHNOLOGIES

THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN TOURISM DEVELOPMENT	149
Vasyl Kyfiak, Oleksandr Kyfyak	
TYPOLOGICAL SIMILARITIES AT PRESENTING ELEMENTS OF THE BULGARIAN CULTURE TO CHINESE TOURISTS	170
Yana Shishkova	
DIGITALIZATION OF EUROPEAN CULTURAL ROUTES	179
Vanya Dobрева, Rumen Draganov, Georgi Efremov	
PRINCIPLES AND ELEMENTS OF MONITORING MECHANISMS AND INSTRUMENTS TO INCREASE THE COMPETITIVENESS OF FAMILY HOTELS	190
Konstantin Zankov	
KEY FEATURES OF EUROPEAN CULTURAL ROUTES IN THE CONTEXT OF BULGARIA	210
Georgi Efremov	
CREATING THE DIGITAL TOURISM RESOURCES IN A NEW EDUCATIONAL MODELS OF ULSIT	223
Kristina Varbanova-Dencheva, Denitsa Mladenova, Radostina Dencheva	
ESTABLISHMENT OF A NATIONAL TOURIST BRAND IN BULGARIA	234
Rumen Draganov, Polina Karastoyanova, Konstantin Zankov	
DIGITAL AND SHARED ECONOMY IN TOURISM	243
Rumen Draganov, Martin Zachariev	
EDUCATION AND MEDIA – HUMAN RIGHTS, INTERNET, CULTURE OF AWARENESS	252
Evelina Zdravkova	
UNIVERSITY EDUCATION IN POLITICAL SCIENCES AND NATIONAL SECURITY – PREVENTION AGAINST CYBERCRIMES AND HYBRID WARS	258
Steliana Yordanova, Mariyana Nikolova, Ralitsa Yotova	

ОБРАЗОВАНИЕ И МЕДИИ – ЧОВЕШКИ ПРАВА, ИНТЕРНЕТ, КУЛТУРА НА ИНФОРМИРАНОСТ

Евелина Здравкова

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: Медиите в XXI век особено чрез Интернет имат силата да участват в живота на хората като неразделна част от ежедневието. Те служат за повишаване на информираността, стимулират глобалната активност, създават общества, дават знание, насаждат култура, стереотипи. В динамичните и все по-сложни времена в наши дни медиите играят изключително важна роля, защото ускоряват темповете на развитие на интелектуалната дейност на човека. Създават се уникални творчески резултати в областта на индустрията, науката, литературата и изкуството.

Ключови думи: *медии, човешки права, интернет*

*„Свободата е едно от най-ценните блага,
с които Бог дарява хората.“
Мигел де Сервантес*

Въведение

Медиите са трибуна на хората в XXI век. Всеки изразява своите мисли и чувства по всички теми и въпроси, отправя послания и пожелания, следва мечтите си и отстоява свободата си.

„Всеки човек има право на свобода на убеждение и на изразяването му; тази свобода включва правото безпрепятствено да се придържа към своите убеждения, както и правото да търси, да получава и да разпространява информация и идеи чрез всички средства и без оглед на държавните граници.“ [1] Това гласи член 19 от Всеобщата декларация за правата на човека, приета от Общото събрание на ООН на 10 декември 1948 г., за да провъзгласи за първи път, че всички хора по света имат основни права и свободи, като свобода на изразяване и свобода на вероизповедание. Правото на свобода на мнение

ние и изразяване е човешкото право, което е най-тясно свързано с медиите. Това е правото да получаваш и предаваш информация, да формираш и изразяваш собствено мнение, да търсиш истината за живота.

Същност и значение

Медиите в XXI век особено чрез Интернет имат силата да участват в живота на хората като неразделна част от ежедневието. Те служат за повишаване на информираността, стимулират глобалната активност, създават общества, дават знание, насаждат култура, стереотипи. В динамичните и все по-сложни времена в наши дни медиите играят изключително важна роля, защото ускоряват темповете на развитие на интелектуалната дейност на човека. Създават се уникални творчески резултати в областта на индустрията, науката, литературата и изкуството. Аудиторията има потенциален достъп до безпрецедентен набор от източници на журналистически материали. Днес е трудно да си представим живота без телевизия, електронна поща, интернет страници за споделяне на видео, онлайн новинарски портали, блогове. Днес прозорецът към света е Интернет. Той вече е част от масмедиите, които включват „традиционните“ медии – телевизия, радио, вестници, книги, и новите медии в онлайн пространството, и служи освен да информира и възпитава, и като канал за организиране на различни обществени прояви и дейности. Затова някои го наричат „петата власт“. В новите времена въпросът относно ролята на съвременните медии като съюзник на гражданите в отстояването на политики в името на общото благо и в повечето случаи против неблагоприятни за хората правителствени политики е спорен – особено след пъстроликото народно движение, опънало палатки в Порто Алегре, Бразилия, през януари 2001 г. – студенти, различни неправителствени организации от 117 страни, събрани, за да обменят идеи и да дискутират възможната алтернатива на неолибералната глобализация. Това е т.нар. Световен социален форум, който се свиква всяка година в южния бразилски град като контрапункт на Световния икономически форум в Давос. Там през 2001 г. журналистът Игнасио Рамонет нарече конвенционалните медии „враг, а не защитник на хората, защото използват властта си да потискат народите“. Тази

ежегодна среща е своеобразна врата към новия възможен свят, към различните пътища за развитие на света, насочени към социалните потребности на човека, а не към печалбите на политици, банкери, индустриалци. Така медиите влязоха в новата си функция и като форум за социално взаимодействие и комуникация, и като място за покупка или продажба на стоки или за събиране на информация за всякакви задачи, както и за публикуване на лично направено медийно съдържание.

Законовите права на авторите на творческите продукти в медиите са правата на интелектуална собственост, което трябва да се разглежда като обективно и субективно право, учебна дисциплина и наука. В учебните планове на висшите училища отсъства дисциплина, свързана с авторското право и сродните му права в медиите. До момента в България няма проведено изследване относно авторскоправната грамотност в медийната индустрия сред студентите, обучаващи се в специалности като журналистика, медии, връзки с обществеността, комуникации, библиотекознание, както и за установяването на авторскоправната компетентност на специалистите в тази сфера. Наблюденията показват, че тази компетентност не е на необходимото ниво, съществува реална нужда от допълнителни знания и обучение. Не се познават и съществуващите модели и добри практики в Европа и света.

Университетът по библиотекознание и информационни технологии спечели проект към Фонд „Научни изследвания“, Министерство на образованието и науката, за изследване, свързано с формирането на авторскоправна грамотност на студенти, обучаващи се в специалности по професионално направление „Обществени комуникации и информационни науки“ в УниБИТ, и студенти, обучаващи се в сходни специалности в други висши училища, с цел да се проучи и предлаганото от висшето образование образователно съдържание и програми, отговарящи на този спектър от знания и компетенции. Проектът „Модел за изследване и повишаване на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда“ е в рамките на Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания на млади учени и постдокторанти – 2019 г.

Основна цел на проекта е научноизследователска и практическа дейност, свързана с формирането на авторскоправна

компетентност на студентите и създаване на концепция за по-нататъшното ѝ усъвършенстване. Обект на изследването на проекта е въздействието на технологиите върху трансформацията на медиите в интелектуалноправен аспект, в частност авторскоправна грамотност в университетска среда. Предмет на изследването ще е разкриването на състоянието и особеностите на медиите като обекти на интелектуална собственост, в частност авторско право и сродните му права, както и техните особености.

Работната хипотеза на това изследване може да бъде формулирана така: Липсата на познание по авторското право и сродните му права в медиите в университетска среда и все по-натрапчиво очертаващата се тенденция за свободно използване на журналистическите материали в дигиталното пространство с комерсиална цел провокират необходимостта от запълване на някои празноти в изследванията на медийната индустрия, свързани с интелектуалноправните аспекти на медиите, в частност с авторското право и сродните му права. Конкретните проявления на взаимодействието между създателите на медийни продукти и потребителите, тяхната роля като автори на знание, информация и култура за обществото и за преодоляване на дигиталното разделение и изолация и необходимостта това да е обвързано със съблюдаване на авторското право и сродните му права в медиите – тези компоненти очертават актуалността на изследването. За осъществяване на целите на проекта ще бъде разработен обучителен курс, съобразен с професионалното направление на студентите.

Проектът се фокусира върху вече дефинираните нужди и цели на обучението в областта на интелектуалната собственост, в частност авторското право и сродните му права, и медийната грамотност на базата на проведено анкетно проучване сред студенти в редовна форма и в задочна форма на обучение в УниБИТ и в други университети в Република България.

Моделът за повишаване на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда спомага за осъществяване на последователна образователна политика с цел повишаване информираността на студентите по проблематиката; доказва необходимостта да се заложи на обучение на студентите, както и последващо обучение на работещи автори в медиите по въп-

росите на интелектуалната собственост и авторското право в медийната индустрия и медийната информираност като цяло; разгръща инициативи за медийна грамотност в областта на интелектуалната собственост, които акцентират върху информирането за работата на журналистите в съвременните медии, в т.ч. автори, носители на права на интелектуална собственост, от една страна, и потребители като автори на медийно съдържание – от друга страна; осъществява активно сътрудничество между автори, собственици, потребители на съдържание и обучаващи се бъдещи журналисти и автори на журналистически материали.

На финала на проекта ще бъде доказана хипотезата, че е необходимо да бъдат създадени нови компетенции на студентите по отношение на дигиталната култура и авторскоправната грамотност в медиите, медийната информираност и че обучение в тази насока е необходимо. Бъдещите специалисти ще разширят знанията, компетенциите и научната си култура подобно на свои колеги в международен план. Авторскоправната грамотност в медиите и медийната информираност ще подобрят креативността, критическото мислене, образователните и научни постижения.

Създадената стратегия за подобряване закрилата на журналистическите материали като обекти на интелектуална собственост ще гарантира осведоменост, уважение към труда на работещите в медиите, стабилна връзка между авторите и потребителите на съдържание.

Липсата на система за закрила на авторските права на журналистите и техните авторски материали поражда необходимостта от разработването на информационна кампания, която да осигури информационния комфорт на авторите и доверие за истинност у потребителите на такава информация в страната. Безспорен е фактът, че в информационното общество, в което живеем, гражданинът на това общество очаква и изисква да бъде информиран и да има достъп до интересуващите го информационни ресурси по всяко време и от всяко място.

Основната и най-важна причина, която поражда проблемът за ниската осведоменост в медийното пространство, е липсата на образование по проблематиката. Усилията на всички, които се занимават със закрилата на интелектуалната собстве-

ност и в частност на авторските права на журналистическите материали, трябва да бъдат концентрирани преди всичко в непрекъснато провеждане на разнообразни форуми и кампании за осведоменост на действащи журналисти, студенти, преподаватели, автори, ръководители, собственици на медии и ползватели, чиито цели да бъдат:

- Изясняване на същността и значението на интелектуалната собственост и в частност на закрилата на авторското право на информационните източници и медиите;

- Информирание за вредите и щетите, които нанася нелегалното използване на журналистически материали в мрежата, и за съответните санкции;

- Организиране и популяризиране на възможностите за допълнителни обучения и специализации – за студентите. Такива квалификационни курсове засягат широк кръг от компетенции – технологични, организационни, знания по профилирани теми и др.;

- Формиране на ясни критерии за качеството на медийното съдържание и популяризиране на съществуващи добри практики, стандарти, професионални кодекси;

- Активирание на специализирани в медийната сфера НПО, на професионални и правозащитни организации, които да дават повече публичност на журналистиката и правата на журналистите и да осъществяват тематични срещи със студентската аудитория.

Сътрудничеството между журналисти, собственици и потребители и обучаващи се студенти е важно направление за повишаване авторскоправната грамотност в медиите и има ключова роля за повишаване ефективността на обучението, свързано с тази проблематика в съвременните средства за масова информация.

Днес ние разчитаме все по-малко на по-традиционните формати – на вестниците, телевизията и радиото – да ни представят новините и все повече прибягваме към онлайн медийните източници, сателитната телевизия, блоговете, социалните мрежи. Търсим информация и от журналисти, и от различни автори на медийно съдържание, и от случайни постове, което оказва влияние върху нашата социална и политическа среда, върху културата на общуване.

Според немския просветител, философ и юрист С. Пуфендорф „културата е онова, което е сътворено от човека, като се изключи природното“. Това изказване е през XVII век, но то може да послужи за основание да тълкуваме необходимостта от култура на информираност като критерий за съвременна ориентация в медийното пространство. Като социално същество човекът се изявява с разума, мислите си, които са неразривно свързани с човешката природа. Друг немски просветител и философ от същата епоха – Йохан Готлиб Хердер, отстоявайки тезата за закономерния характер на нарастването на културата в историята, посочва конкретните белези и характеристики, които се съдържат в различните форми на културата, в нейната дълбока същност, а именно: езика, семейните отношения, изкуството, науката, занаятите, държавното управление, религията. Ако обединим тези явления, откриваме, че те са плод на човешкия ум, интелект, труд, т.е. обекти на интелектуална собственост, част от която е авторското право и сродните му права.

Според Международния пакт за граждански и политически права, правото на свобода на изразяване „включва свободата да искаш, получаваш и предаваш всички видове информация и идеи, независимо от границите...“. Искането и получаването съдържат в себе си правото на информация. Тук се нарежда и свободата на изразяване, която обаче не е абсолютно право.

Вестниците, списанията (печатни или онлайн) и телевизията са едни от основните източници, от които гражданите могат да намерят информация. В допълнение, в днешното информационно общество равният достъп до образование, обучение, наука, технологии и заетост може да бъде гарантиран само ако бъдат преодолени неравенствата в достъпа до информация. Медията, информационните и комуникационните технологии играят основна роля в живота на младежта днес и са сред основните фактори, които са оформили настоящото поколение млади хора.

Изводи и заключение

В ерата на информационно изобилие ключово умение е да бъдем критични към източниците на информация. Това умение трябва да бъде развивано, особено след появата на веб при-

ложенията на телефоните, които улесняват споделянето в Интернет. Хората трябва да бъдат научени да бъдат критични консуматори и комуникатори. Курсът по авторскоправна грамотност в медиите в университетска среда е само един от начините за разрешаване на проблема с разчитането на информацията, нейното качество, послания, онлайн безопасността и опазването на личната свобода.

Благодарности

Тази публикация е реализирана по проект „Модел за изследване и повишаване на авторскоправната грамотност в медиите в университетска среда“, с Договор № КП-06-М35/1 от 18.12.2019 г., финансиран от ФНИ на МОН, с ръководител ас. д-р инж. Евелина Любомирова Здравкова-Величкова.

ЛИТЕРАТУРА/REFERENCES

- [1] Всеобща декларация за правата на човека. – <https://www.cpdp.bg/?p=element&aid=32> (последно посетен 2 юни 2020 г.).
- [2] Давидович В. Е., Ю. А. Жданов. Същност на културата. София, 1982.
- [3] Декларация от Комитета на министрите относно принципите за управление на интернет, 21 септември 2011 г.
- [4] Джанет Ричардсън и колектив. Наръчник за интернет грамотност, Съвет на Европа, 2006.
- [5] Правата на човека и променящата се медийна среда, Council of Europe Publishing, 2011.
- [6] Правото на общността да знае: Принципи на свободата на информационното законодателство, Член 19, Лондон, 1999, с. 1. – www.article19.org (последно посетен 2 юни 2020 г.).
- [7] Препоръка относно ново понятие за медии, 21 септември 2011 г.
- [8] Съвет на Европа, Комитет на министрите, „Препоръка CM/Rec (2011)7 на Комитета на министрите към държавите членки относно ново понятие за медии, 21 септември 2011 г.“
- [9] Съвместна декларация по повод десетата годишнина: десет основни предизвикателства към свободата на изразяване през следващото десетилетие. – www.article19.org/data/files/pdfs/standards/tenth-anniversary-joint-declaration-ten-key-challenges-to-freedom-of-express.pdf (последно посетен 2 юни 2020 г.).
- [10] Уайт, Лесли. Науката за културата (1949) (превод на български – 1988). Философия и култура. Москва, 1988.

- [11] Tsvetkova, E. Libraries Today and Tomorrow. The Contemporary Library as a Reautomated System Project: A Scientific Study. Sofia, Publishing House “Za Bukvite – O Pismeneh”, 2018, 114 p.
- [12] Manolova, Ruska. Study of the key factors impacting the motivation of Bulgarian students to select higher education. – *In: Proceeding: ICERI2018-11th International Conference of Education, Research and Innovation*, 12th-14th November, 2018, Seville, SPAIN, pp. 340–344.
- [13] Trencheva, T. et. al. Digital Right Management (DRM) and Library Copyright Policy// T. Trencheva, T. Todorova, I. Trenchev. – *In: Proceeding of DiPP 2012: International Conference on Digital Presentation and Preservation of Cultural and Scientific Heritage*, 18–21 September, 2012, V. Turnovo, Bulgaria, IMI – BAS. Sofia, 2011, pp. 123–131.
- [14] Radoslav Mavrevski, Metodi Traykov, Ivan Trenchev. Finding the shortest path in a graph and its visualization using C# and WPF. – *International Journal of Electrical and Computer Engineering (IJECE)*. Vol. 10, No. 2, April 2020, pp. 2054–2059.

EDUCATION AND MEDIA – HUMAN RIGHTS, INTERNET, CULTURE OF AWARENESS

Abstract: *The media in the 21st century, especially through the Internet, have the power to participate in people's lives as an integral part of everyday life. They serve to raise awareness, stimulate global activity, create societies, impart knowledge, instill culture, stereotypes. In the dynamic and increasingly complex times nowadays, the media play an extremely important role because they accelerate the pace of development of human intellectual activity. Unique creative results are created in the field of industry, science, literature and art.*

Keywords: *Media, human rights, internet*

Assist. Eng. Evelina Zdravkova, PhD
e-mail: e.zdravkova@unibit.bg

University of Library Studies and Information Technologies

ОБРАЗОВАНИЕТО В ГЛОБАЛНИЯ СВЯТ
НА НОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

Университетите от Югоизточна Европа и Азия –
интелигентна дестинация за култура, туризъм, младеж,
изкуствен интелект и блокчейн технологии

Сборник с доклади

Първи конгрес на Университетите от Югоизточна Европа и Азия
за Образованието в глобалния свят на новите технологии,
проведен на 14 февруари 2020 г. в Международния изложбен –
Ваканция & СПА Експо, Интер Експо Център, София, заедно
със Седма годишна среща на Националния борд по туризъм
и Международна научна конференция за Култура, туризъм, младеж,
изкуствен интелект и блокчейн технологии

Първо издание
Българска

Съставители:
доц. Румен Драганов, проф. Стоян Денчев, доц. Диана Стоянова

Редактор и коректор
д-р Милена Тодоракова

Корица и графичен дизайн
д-р Христо Христов

Предпечат
БПС ООД

Формат 70/100/16
Печатни коли 16,5

Академично издателство „За буквите – О писменехъ“
ISBN 978-619-185-450-9
София, 2020

9 786191 854509